

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

Олена АРЕФ'ЄВА

“ ” 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Підвищення конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства»

Виконавець: Веселий Дмитро Олександрович

Керівник: к.е.н., доцент Сімкова Тетяна Олексіївна

Нормоконтролер: к.е.н., старший викладач Сафонік Н.П.

КИЇВ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач випускової кафедри
_____ Олена АРЕФ'ЄВА
« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи
Веселого Дмитра Олександровича
(П.І.Б. здобувача)

1. Тема роботи «Підвищення конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства» затверджена наказом ректора від 26.03.2024 р. № 445/ст
2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 р. по 16.06.2024 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: вступ; теоретичні аспекти підвищення конкурентоспроможності послуг підприємства; аналіз конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства; висновки.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: основні цілі конкурентоспроможності підприємства; основні фактори конкурентоспроможності за ознакою; фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства; методи визначення конкурентоспроможності за видами показників оцінювання; методи визначення конкурентоспроможності залежно від стадії готовності продукту; аналіз руху трудових ресурсів КФ ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз ефективності використання персоналу КФ ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз показників використання основних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз ефективності використання оборотних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз рентабельності КФ ТОВ «Перша логістична компанія»; SWOT-аналіз ТОВ «Перша логістична компанія»; система забезпечення конкурентоспроможності транспортного підприємства; процес розробки та виконання програми підвищення конкурентоспроможності.

6. Календарний план–графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	13.05.2024	
2.	Дослідити теоретичні аспекти підвищення конкурентоспроможності послуг підприємства	14.05.2024– 17.05.2024	
3.	Провести аналіз конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства	18.05.2024– 23.05.2024	
4.	Написання вступу та висновків	24.05.2024– 28.05.2024	
5.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	29.05.2024– 03.06.2024	
6.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедрі	04.06.2024– 07.06.2024	

7. Дата видачі завдання: 13.05.2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Тетяна СІМКОВА
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Дмитро ВЕСЕЛИЙ
(підпис здобувача) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Підвищення конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства»: 50 с., 9 рис., 15 табл., 36 використаних джерел.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЧИННИКИ, МЕТОДИ ОЦІНКИ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ, АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ, НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.

Об'єктом дослідження є конкурентоспроможність Київської філії Товариства з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія», а предметом – сукупність теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності транспортного підприємства.

Метою роботи є дослідження теоретичних аспектів конкурентоспроможності, аналіз конкурентоспроможності послуг автотранспортного підприємства, розробка практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств транспортної галузі.

Методи дослідження – діалектичний, системний, абстрактно–логічний, історико–еволюційний, спостереження, порівняння, експертний метод, метод SWOT–аналізу; аналізу і синтезу, розрахунково–конструктивний, економіко–статистичний, а також інші.

Значущість виконаної роботи та висновків полягає в тому, що підвищення конкурентоспроможності підприємств забезпечує успішне функціонування, фінансову стабільність і розвиток підприємства у конкурентному середовищі автотранспортних послуг, надання конкурентоздатних послуг, збільшення доходів і фінансових результатів підприємства.

Рекомендації щодо використання результатів – теоретичні положення й методичні та практичні рекомендації щодо обґрунтування заходів з підвищення конкурентоспроможності послуг транспортних підприємств можуть бути використані на вітчизняних автотранспортних підприємствах.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Сутність та основні складові конкурентоспроможності підприємства.....	9
1.2. Фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства.....	14
1.3. Методика оцінки конкурентоспроможності підприємства.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	24
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Перша логістична компанія».....	24
2.2. Аналіз виробничо–господарської діяльності КФ ТОВ «Перша логістична компанія».....	27
2.3. Оцінка ефективності господарської діяльності КФ ТОВ «Перша логістична компанія».....	34
2.4. Напрями підвищення конкурентоспроможності транспортного підприємства.....	39
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Головним завданням відбудови у післявійськовий час в Україні дієвої економічної системи – це рішення питань забезпечення національного ринку якісними й конкурентоздатними продуктами та послугами.

Транспорт, як важлива складова виробничої інфраструктури, відіграє ключову роль у збалансованому розвитку та ефективному функціонуванні економіки. Автомобільний транспорт задіяний у всіх галузях економічного буття країни, що характеризується значною мобільністю та швидкістю при перевезенні вантажів на короткі відстані. Це єдиний вид транспорту, що перевезить пасажирів і вантажі до місця призначення і може працювати незалежно від інших видів транспорту. Тому автомобільний транспорт відіграє значну роль у дії транспортного фактору на розвиток економіки будь-якого виробництва, обміну та споживання матеріальних благ і, як наслідок, сприяє прискоренню соціально–економічного розвитку суспільства в цілому.

Основними проблемами автомобільного транспорту є складність вибору джерел фінансування транспорту, в тому числі через недостатність бюджетного фінансування; недостатнє використання автомобільного транспорту через зниження обсягів перевезень, спричинене спадом виробництва.

Питанням дослідження проблем конкурентоспроможності підприємства займалися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, а саме: Ареф'єва О.В., Сімкова Т.О., Мягких І. М., Коваленко Н. Ю., Попова Г. Ю., Білявський В. М., Бойко В., Зарічний М., Богацька Н. М., Герасимова В. О., Головчук Ю. О., Гринько Т. В., Лісовець А. М., Гужавіна І. В., Раздорожна, Д. Д., Портер М., Томпсон А.А. та інших.

Специфіка роботи автотранспортного підприємства вимагає особливого підходу до визначення рівня конкурентоспроможності. Недостатня розробленість та наукове обґрунтування методики її оцінки стосовно автотранспортних підприємств зумовлює актуальність обраної теми. Крім того,

актуальність дослідження ґрунтується на тому, що на основі висновків про рівень конкурентоспроможності можливі стратегічні сценарії розвитку автотранспортного підприємства.

Не дивлячись на суттєві досягнення в теорії та практиці розвитку конкурентоспроможності бізнесу, існує низка проблем, які продовжують залишатися предметом дискусій та обговорень серед економістів. Так, у більшості наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених використовується уніфікований підхід при визначенні ролі конкурентних переваг підприємства під час збільшення його присутності на ринку з урахуванням зростання інтенсивності конкуренції в галузі. Водночас недостатньо систематизованими залишаються концепції та методологія дослідження рівня конкурентоспроможності компанії як найважливішого інструменту посилення позицій компанії в конкурентній боротьбі, малодослідженими є питання розробки та практичного застосування кількісного підходу до оцінки результатів управління конкурентними перевагами.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних аспектів конкурентоспроможності, аналіз конкурентоспроможності послуг автотранспортного підприємства, розробка та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств транспортної галузі.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішення таких задач:

- визначити сутність і складові конкурентоспроможності;
- дослідити фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємств;
- проаналізувати методику оцінки конкурентоспроможності;
- провести комплексний аналіз виробничо–господарської діяльності транспортного підприємства;
- оцінити економічні результати діяльності підприємства;
- здійснити аналіз прибутковості та рентабельності підприємства;
- дослідити конкурентоспроможність КФ ТОВ «Перша логістична компанія»;

– визначити напрями підвищення конкурентоспроможності транспортного підприємства.

Об'єктом дослідження є конкурентоспроможність Київської філії Товариства з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія», а предметом – сукупність теоретичних аспектів і практичних рекомендацій відносно підвищення конкурентоспроможності транспортного підприємства.

Методи дослідження – діалектичний, системний, абстрактно-логічний, історико-еволюційний, спостереження, порівняння, експертний метод, метод SWOT-аналізу; економіко-статистичний, розрахунково-конструктивний, синтезу та аналізу та інші.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-законодавчі акти України, наукові праці зарубіжних і вітчизняних вчених, підручники, навчальні посібники, монографії та наукові статті у фахових виданнях, офіційна статистична звітність, аналітика підприємства.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю впровадження запропонованих заходів на підприємствах для підвищення конкурентоспроможності транспортних послуг.

Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною, завершеною працею. Результати кваліфікаційної роботи апробовані у матеріалах XV Міжнародної науково–практичної конференції «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами», м. Київ, НАУ, 11–12 квітня 2024 р.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел з 36 найменувань, поданих на 4 сторінках, 4 додатки. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 50 сторінках. Робота містить 15 таблиць і 9 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та основні складові конкурентоспроможності підприємства

Національна економіка знаходиться на етапі виживання в умовах воєнного стану, а конкурентне середовище стабілізується, тому цей етап вимагає від українських компаній обирати нові методи та форми конкуренції, які в комплексі слугують отриманню стійких конкурентних переваг для підприємств. Головною умовою розв'язання складних задач конкуренції є використання методів та прийомів, які забезпечують формування адаптивних механізмів та пристосування компаній до постійно мінливого зовнішнього середовища [6; 12; 22].

Питання забезпечення конкурентних переваг та формування конкурентоспроможності підприємства в ринкових умовах господарювання є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних фахівців, але, не дивлячись на значні теоретичні розробки у сфері формування конкурентоспроможності підприємства, багато моментів цієї проблеми вимагають подальшого дослідження. Особливо це відноситься до уточнення сутності та змісту поняття конкурентоспроможності підприємства (табл. 1.1), а також його складових елементів.

Таблиця 1.1

Визначення дефініції «конкурентоспроможність підприємства»

Автор	Трактування поняття
1	2
Попова Г. Ю. [7]	зазначає, що конкурентоспроможність є специфічною ознакою суб'єкта ринкових відносин, яка виявляється в процесі

1	2
Білявський В. М. [8]	конкуренції та дозволяє зайняти свою нішу в ринковому господарстві для забезпечення розширеного відтворювання, яке передбачає покриття всіх витрат виробництва й отримання прибутку від господарської діяльності.
Бойко В. [9]	є окремою системною категорією, яка відбиває ступінь реалізації цілей підприємства в процесі його взаємодії з факторами зовнішнього оточення.
Головчук, Ю. О. [12]	це здатність забезпечити кращу пропозицію порівняно з конкуруючим підприємством.
Герасимова В. О. [11]	є порівняльною характеристикою підприємства, яка відбиває різницю між рівнем ефективності використання на ньому всіх видів ресурсів порівняно до аналогічних показників інших підприємств певної однорідної групи
Лісовець А. [13]	це важлива системна ознака певного об'єкту, яка характеризується мірою реального або потенційного задоволення ними існуючої конкурентної потреби (призначення об'єкту) в порівнянні з аналогічними об'єктами, представленими на даному ринку (в певній сфері людської діяльності).

Отже, конкурентоспроможність підприємства – це зведений та узагальнений показник його стійкого функціонування, який інтегрує ефективність роботи різних виробничих, обслуговуючих та управлінських підрозділів, задіяних ресурсів та відображає відносні переваги підприємства над іншими учасниками ринку (конкурентами) у відповідних сферах.

Основою забезпечення конкурентоспроможності підприємства є економічний механізм, що являє собою сукупність складових, які забезпечують регулювання процесу прийняття рішень у процесі господарської діяльності компанії. Тому, щоб цей механізм працював ефективно, кожен з елементів повинен знаходитися в постійному взаємозв'язку. Саме тому виділяють такі складові конкурентоспроможності бізнесу: безпека, конкурентні переваги, якість [3; 15].

Кожна зі складових взаємопов'язана між собою, а саме: безпека впроваджується на підприємства за допомогою технічних регламентів, встановлених державою; проте підприємства повинні усвідомлювати, що технічні нормативи не є гарантією конкурентної переваги, оскільки якість

послуг, що надаються, також важлива, оскільки потенційні клієнти завжди мають вибір і можуть віддати перевагу аналогічним підприємствам з кращими умовами. Це означає, що компанія повинна постійно покращувати якість своїх послуг та інші характеристики для підтримки конкурентоспроможності на ринку.

Підвищення конкурентоспроможності організації полягає в розробці та доведенні планів і заходів для досягнення визначених цілей, які мають враховувати виробничі та реалізаційні можливості, також фінансове, трудове та технічне забезпечення підприємства. Як правило, цей процес включає наступні етапи (рис. 1.1).

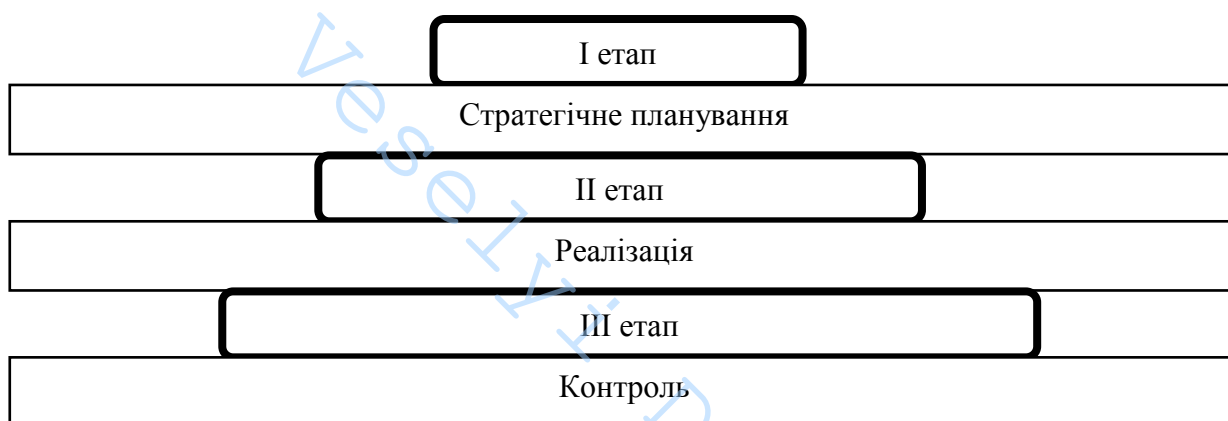

Рис. 1.1. Основні етапи конкурентоспроможності підприємства [16]

Отже, відповідно до цих кроків, процес стратегічного планування спочатку визначає довгострокові перспективи розвитку конкурентоспроможності підприємства та її основних підрозділів. Далі розробляються заходи для реалізації планів і стратегії підприємства. На останньому етапі вивчаються основні проблеми досліджуваної підприємства та усуваються за допомогою контролю [18].

Оскільки конкурентоспроможність проявляється на кожному етапі в умовах конкуренції, також необхідно зважати на перелік особливостей такої категорії, як «конкурентоспроможність бізнесу», який представлений на (рис. 1.2) [11].

Таким чином, категорія порівнянності означає, що конкурентоспроможність підприємства вивчається і порівнюється з реальними конкурентами, які реально діють на ринку, виробляють аналогічну продукцію або порівнюється з ідеальним підприємством.

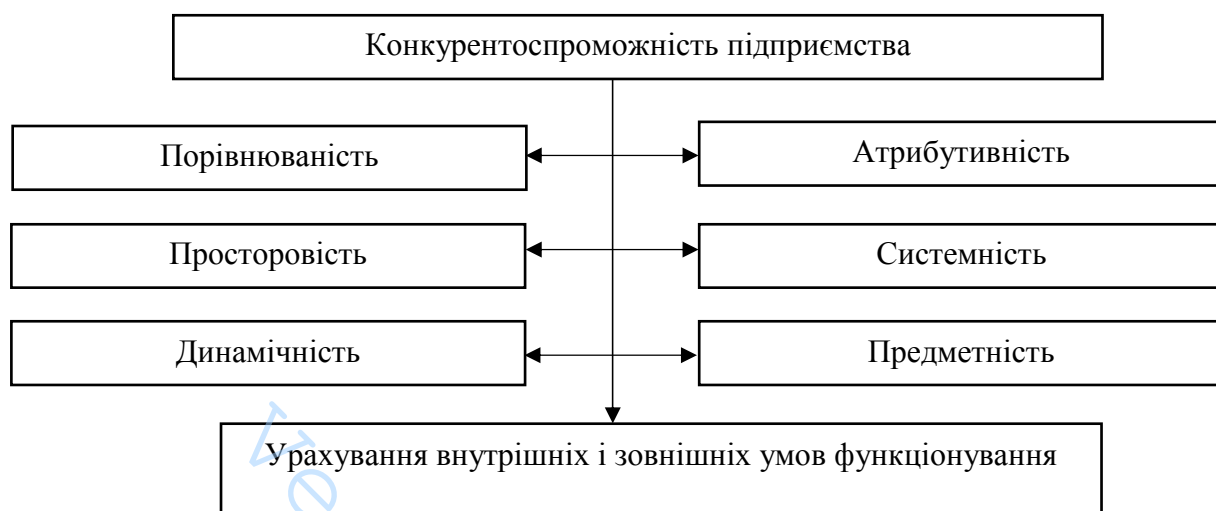

Рис. 1.2. Властивості категорії «конкурентоспроможність підприємства»

Просторовість означає, що підприємство може бути конкурентоздатним на одному ринку і неконкурентоздатним на іншому, тобто конкурентоспроможність визначається на конкретному ринку [19].

Динамічність зазначає, що поняття конкурентоспроможності обмежене в часі, так як підприємство може бути конкурентоспроможним в одному періоді і може втратити це положення в іншому. Дослідження конкурентоспроможності бізнесу потребує постійної оцінки рівня, аналізу показників, які її визначають, та виявлення джерел її розробки: виробничих, техніко-економічних, реалізаційних, професійних, кваліфікаційних, інноваційно-інвестиційних, організаційно-економічних [24; 31].

Предметність підкреслює ступінь оснащення підприємства сучасним обладнанням і технологіями, висококваліфікованим персоналом, імідж і бренд компанії, якість послуг, що надаються, наявність власних приміщень, фінансових ресурсів, маркетингових комунікацій і каналів просування тощо.

Атрибутивність підкреслює унікальні характеристики компанії, які переважно формують її конкурентні переваги (використання сучасних технологій, надання додаткових послуг тощо).

Системність включає всі або якомога більше параметрів та умов, що складають конкурентоспроможність досліджуваної компанії. Іншими словами, під системністю розуміють сукупність наукових методів і практичних прийомів щодо розв'язання складних економічних завдань.

Цей набір властивостей не є повним, але, на нашу думку, є достатнім для розкриття теоретичних аспектів конкурентоспроможності бізнесу.

Виходячи з вищезазначеного, можна сформулювати такі основні завдання конкурентоспроможності бізнесу (рис. 1.3).

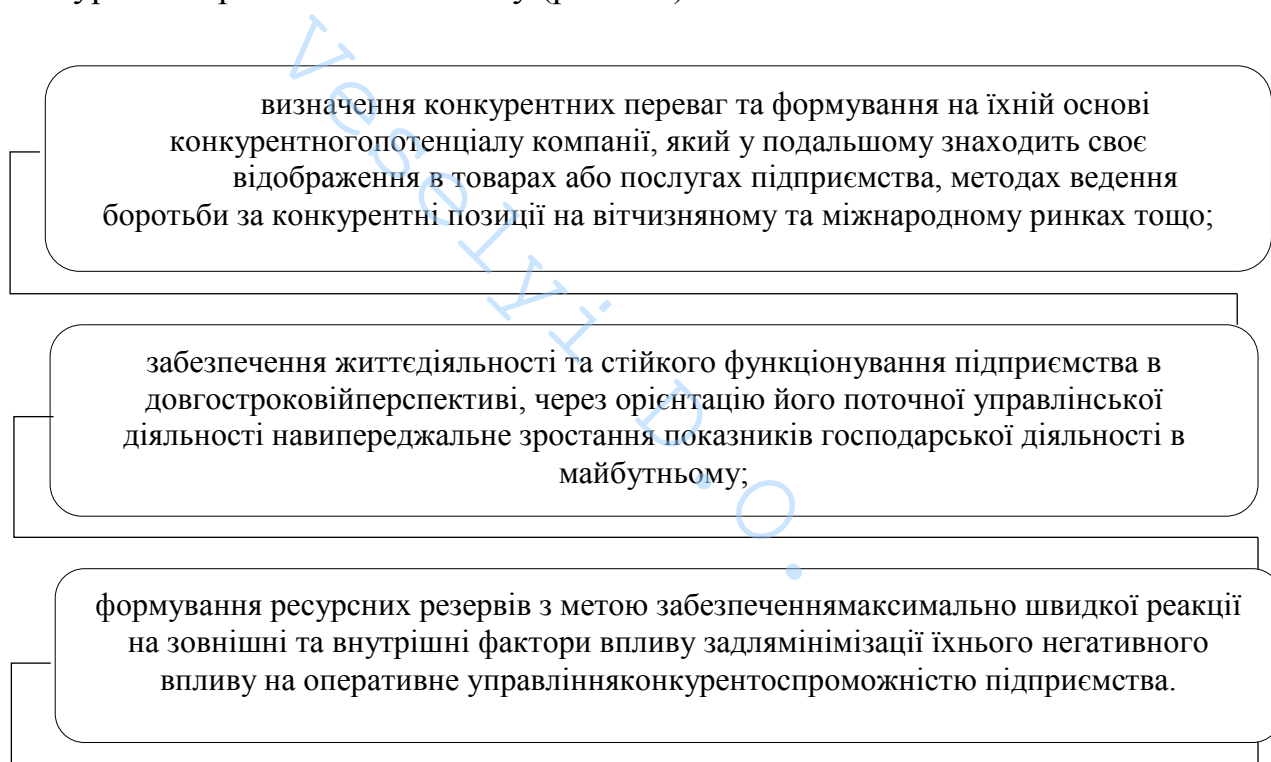

Рис. 1.3. Основні цілі конкурентоспроможності підприємства [14]

Що стосується управління корпоративною конкурентоспроможністю, то сформульовані завдання по суті є універсальними, оскільки вони застосовні до більшості національних підприємств.

Керівництво підприємства, виходячи з вибору конкретного напрямку власної конкурентної боротьби, має усвідомлювати, що загальна система

управління конкурентоспроможністю підприємства повинна являти собою систему ієрархічно складніших і вищих етапів забезпечення конкурентоспроможності галузі в цілому. Основними принципами управління конкурентоспроможністю транспортних підприємств є наступні (рис. 1.4).

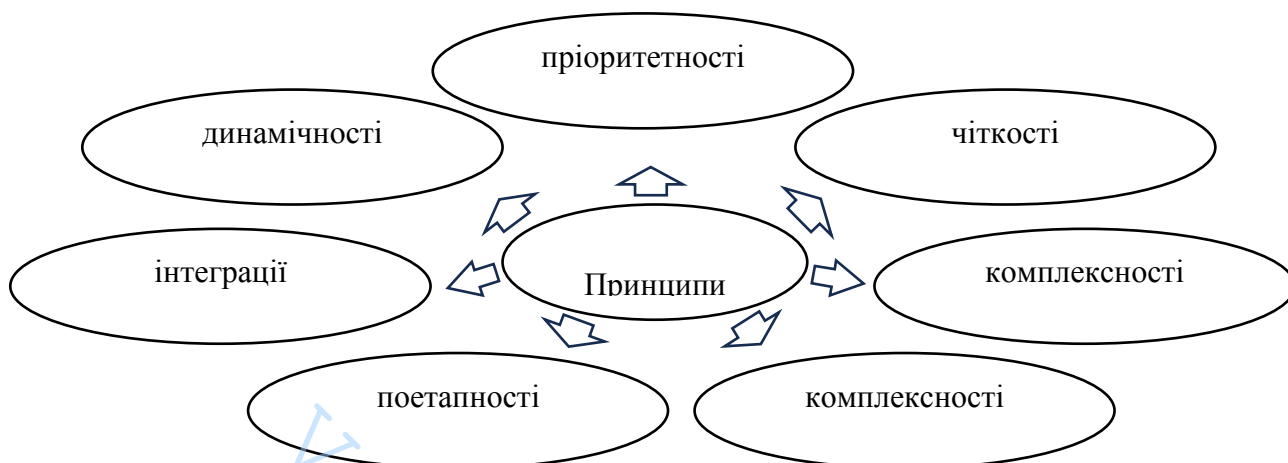

Рис. 1.4. Основні принципи управління конкурентоспроможністю на підприємстві [28]

Таким чином, виходячи з попередніх досліджень, конкурентоспроможність підприємства характеризується здатністю організації постійно посилювати власне положення на ринку в довготривалій перспективі, концентруючи свою діяльність на стратегічній програмі підприємства та якості виконання тактичних завдань з урахуванням соціально–економічних особливостей транспортних підприємств.

1.2. Фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства

При дослідженні та аналізі конкурентоспроможності підприємства потрібно не лише розуміти суть цього терміну, але й вивчати фактори, які на неї впливають або можуть якимось чином вплинути.

Для того, щоб досягти найкращих результатів у процесі своєї діяльності, підприємство повинно визначити свої конкурентні позиції на ринку. У

конкурентній боротьбі це може бути як перемога, так і поразка. А також виявити вплив факторів, залежно від позиції підприємства, які поділяються на зовнішні та внутрішні (рис. 1.5).

Рис. 1.5. Фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства [18; 21]

Таким чином, фінансова стійкість, а отже, і конкурентоспроможність організації, базується на політичних, економічних та соціальних факторах, які не можуть залежати від діяльності підприємства, оскільки на них суттєво впливає зовнішнє середовище, до якого належать: загальна політична ситуація в країні; зовнішні політичні та економічні відносини; вплив держави в розвитку підприємств; імпортно-експортні відносини країни; присутність конкурентів у даному секторі; ефективність програм у пріоритетних галузях економіки; економічний стан країни.

На виникнення внутрішніх факторів, безумовно, суттєво впливає діяльність самого підприємства. До таких факторів належать: використання новітньої техніки і технологій; системи і методи управління підприємством;

стратегічний менеджмент; загальна система управління; рівень корпоративної культури; рівень інноваційності; економічне планування і стимулювання; екологічні, соціальні, психологічні та інші фактори [33].

Слід також підкреслити, що між внутрішніми та зовнішніми факторами існує нерозривний взаємозв'язок; зазвичай, поява зовнішніх факторів сприяє появі внутрішніх.

Підвищену увагу факторам конкурентоспроможності приділили А.А. Томпсон та А.Дж. Стрікленд, на думку яких, фактори мають бути наступними (рис.1.6) [16; 23]:

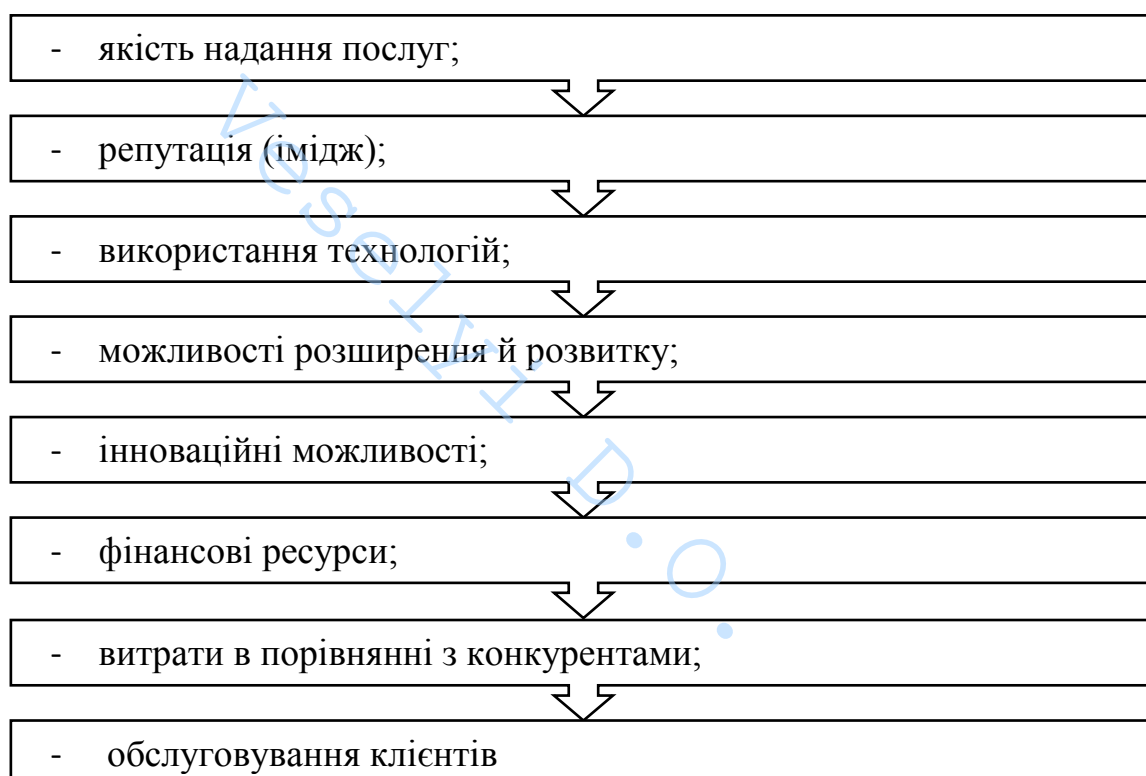

Рис. 1.6. Ключові фактори конкурентоспроможності підприємства

Отже, дослідники цих факторів конкурентоспроможності підкреслили важливість матеріально–технічних ресурсів підприємства та джерел їх формування, таких як: якість послуг, рівень використання технологій, здатність до інновацій, фінансові ресурси.

У своєму дослідженні В.М. Білявський здійснив комплексну оцінку наступних факторів конкурентоспроможності підприємства (рис. 1.7) [8]:

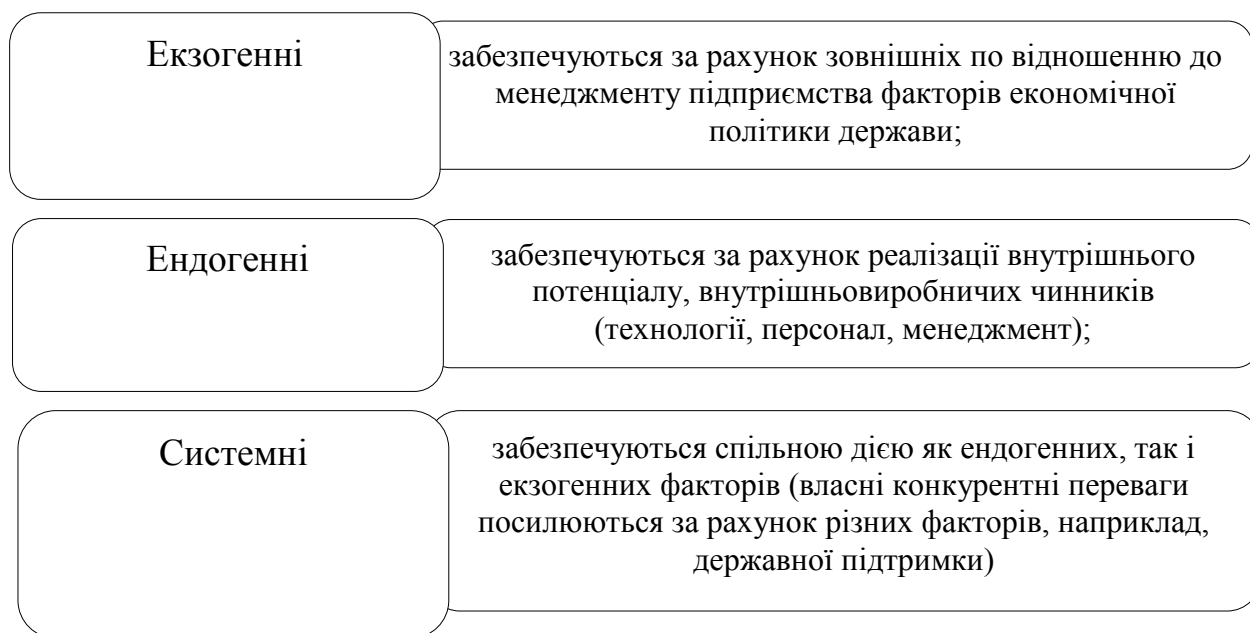

Рис. 1.7. Основні фактори конкурентоспроможності за ознакою [8]

Ця класифікація насамперед враховує взаємодію органів державної влади з суб'єктами господарювання з метою підвищення їх конкурентоспроможності. В. Білявський до екзогенних факторів відносить: фактори міжнародного економічного співробітництва (державна зовнішньоторговельна стратегія); фактори, пов'язані з національною промисловою політикою (державна політика у сфері регулювання промислової діяльності); фактори державної фінансово-кредитної політики (розподіл бюджетних грошей на забезпечення національної безпеки, в тому числі на реалізацію цільових державних програм у промисловій сфері); фактори державної антимонопольної політики (антимонопольне законодавство) [30; 36].

Наведена класифікація враховує, перш за все, взаємодію органів державної влади із суб'єктами підприємницької діяльності з метою підвищення їх конкурентоспроможності. До екзогенних факторів Білявський В.М. включає: «фактори міжнародної економічної співпраці (зовнішньо-торгівельна стратегія держави); фактори, що відносяться до національної промислової політики (політика держави у сфері регулювання промислової діяльності); фактори фінансово-кредитної державної політики (виділення бюджетних коштів на забезпечення національної економічної безпеки, в тому числі на реалізацію

державних цільових програм в промисловій сфері); фактори антимонопольної державної політики (антимонопольне законодавство та його вплив на діяльність підприємств, конкурентна державна політика); фактори науково–технічної (інноваційної) державної політики (наявність та якість законодавства у сфері регулювання науково–технічної бази, стимулювання наукових досліджень та розробок); фактори соціальної державної політики (державна політика у сфері оплати праці, оновлення кадрів, професійного розвитку освіти)» [8].

Загалом, фактори конкурентоспроможності бізнесу – це процеси або явища господарської діяльності підприємства та соціально-економічного життя населення, які зумовлюють зміну абсолютних і відносних витрат на надання послуг підприємством і, як наслідок, зумовлюють зміну рівня його конкурентоспроможності.

Деякі автори пропонують наступну класифікацію факторів конкурентоспроможності, яка б доповнила досвід економічного мислення (табл. 1.2) [4; 15; 27; 35; 32]:

Таблиця 1.2

Класифікація факторів, які впливають на конкурентоспроможність підприємства

Класифікаційна ознака	Види факторів
1	2
Залежно від сфери походження	– науково–технічні – стан та динаміка науково–технічного прогресу, рівень техніки і технології, гнучкість виробничих процесів; – організаційно–економічні – стадія циклу розвитку економіки, загальногосподарська та галузева кон'юнктура, методи та механізми регулювання господарської діяльності підприємства; – соціальні – стан та динаміка соціальних процесів, що відбуваються на макро– та мікро– рівнях; – екологічні – вимоги екологічного законодавства, витрати, що виникають у зв'язку з утилізацією відходів підприємств, витрати на утримання та експлуатацію природоохоронних споруд; – політичні – загальнополітичний клімат і стан розвитку міжнародних відносин.
За характером спеціалізації	– загальні (здійснюють вплив на усі складові конкурентного середовища без винятку); – індивідуальні (зміни лише окремої складової конкурентного середовища).

1	2
За тривалістю дії	– постійні; – тимчасові.
Залежно від ступеню корисності	– стимулюючі (сприяють підсиленню конкурентних позицій і стимулюють зростання конкурентоспроможності підприємства); – дестимулюючі (фактори, що здійснюють негативний вплив на конкурентні позиції підприємства і стримують процес зростання його конкурентоспроможності).
Залежно від рівня взаємообумовленості	– природні (первинні) фактори – це природні ресурси, географічне положення; – похідні (вторинні) – це техніка, технологія, економічна середовище та ін
За ступенем можливого контролюючого впливу з боку підприємства	– неконтрольовані підприємством – ті фактори, на які в підприємства відсутні засоби і способи впливу; – контрольовані підприємством – це ті фактори, на які підприємство впливає і може контролювати.

Підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що на ефективність та конкурентоспроможність підприємства впливає велика кількість факторів, які формують передумови для ефективного функціонування підприємства. Існуючі конкурентні переваги фактично демонструють реалізовані підприємством ресурси. Резерви компанії визначаються її потенціалом, який під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, а також законів функціонування ринку інкорпорується в конкурентні переваги підприємства. Таким чином, з їх допомогою компанія може успішно існувати і вдосконалюватися.

1.3. Методика оцінки конкурентоспроможності підприємства

Успіх будь-якої компанії залежить від рівня конкурентоспроможності товарів, які вона пропонує споживачам. Аналіз конкурентоспроможності товару - це визначення його рівня, який дає порівняльну характеристику спроможності товару задовольняти потреби конкретного ринку в певний період у порівнянні з товарами конкурентів [13; 20].

Оцінка конкурентоспроможності продукції необхідна для підтримки рішень, прийнятих у [19]: комплексному дослідженні ринку; оцінці вигод від

продажу конкретних вітчизняних товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках; оцінці вигод від закупівлі конкретних вітчизняних та імпорتنих товарів; встановленні та коригуванні цін на нові вітчизняні, експортні та імпорتنі товари; коригуванні цін при надходженні нової партії відомого товару; контролі якості товарів, що експортуються; закритті закупівель імпорتنих товарів; зняття товарів з експорту або їх модернізація; закриття закупівель імпорتنих товарів; підготовка інформації для анонсування нових товарів, що виробляються в країні, імпорتنих товарів, товарів на експорт; оптимізація комерційної націнки; формулювання виробниками політики якості та конкурентоспроможності; товарні пропозиції; прийняття управлінських рішень щодо адекватності витрат на розробку, проектування [21; 34].

Для визначення конкурентоспроможності продукції керуються певними принципами її оцінювання, виходячи з основних припущень, їх дотримання дозволяє підвищити правильність оцінки та забезпечити врахування інтересів учасників ринку та уніфікувати процедуру, що становить зміст процедури оцінювання [26].

Викладені принципи є результатом узагальнення раніше відомих закономірностей і концепцій і подаються як основа для вирішення певного завдання - здійснення оцінки конкурентоспроможності продукції та вироблення стратегії і тактики подальших дій з метою найкращого задоволення інтересів споживачів і виробників одночасно.

Узагальнені принципи оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг: протиставляти цілі і засоби; враховувати особливості різних сегментів ринку; стабільність ринкової кон'юнктури; цінова поведінка учасників ринку; оцінка з позиції конкретного учасника ринку: продавця, виробника, споживача; орієнтація на визначений тип ринку (внутрішній, зовнішній); орієнтація на певний сегмент ринку; відповідність технічному законодавству, нормативно-правових документів; формулювання номенклатури критеріїв конкурентоспроможності з урахуванням вимог ринку до товару і перевищення обов'язкових вимог.

Актуальні дослідження у сфері розробок методів планування конкурентоспроможності налічують безліч підходів її визначення (табл. 1.3) [8].

Таблиця 1.3

Методи визначення конкурентоспроможності за видами показників оцінювання

Назва методу	Опис методу	Переваги застосування методу для автотранспортних підприємств
Диференційний метод	Полягає у порівнянні одиничних показників конкурентоспроможності об'єкта оцінювання та базового продукту	Дозволяє детально проаналізувати кожен із показників технічної оснащеності автомобілів
Комплексний метод	Полягає у використанні усереднених величин показників у процесі порівняння та визначення конкурентоспроможності	Дозволяє звузити трудомісткість попереднього виду аналізу у зв'язку з великою кількістю показників якісної складової послуг автотранспортних підприємств
Змішаний метод	Полягає у поєднанні одиничних і інтегральних показників що зумовлює формування та використання комплексного групового показника відповідного до певного набору критеріїв	Дозволяє відділити групи показників відповідно до їх ваги на конкурентоспроможність послуг автотранспортних підприємств і детально проаналізувати вплив найвагоміших

Класифікацію методів оцінювання конкурентоспроможності в залежності від форми подання даних наведено в табл. 1.4 [8;29].

Таблиця 1.4

Методи оцінювання конкурентоспроможності за формою подання

Назва методу	Опис методу	Переваги методу для автотранспортних підприємств
1	2	3
Математично–розрахунковий	Використання математичних розрахунків у процесі визначення конкурентоспроможності	Дозволяють формалізувати підходи оцінювання конкурентоспроможності автотранспортних підприємств
Матричний	Даний метод передбачає використання аналітичних засобів та експертних підходів	Даний метод передбачає можливість порівняння тих показників, які не піддаються математичним обчисленням, графічним інтерпретаціям, або будуть недостатньо інформативними в такому вигляді

1	2	3
Графічний	Передбачає використання графічних засобів для візуальної інтерпретації результатів аналізу	Характеризується простотою сприйняття та можливістю швидкого визначення слабких та сильних сторін послуг автотранспортних підприємств
Метод побудови «семантичного диференціалу»	Даний метод дозволяє визначити перелік характеристик, які слід покращити, а також дає змогу обчислити їх кількісно	
Метод Ж–Ж. Ламбена	Дає можливість оцінити фінансовий результат та граничну точку вигоди від реалізації автотранспортних послуг	
Метод побудови багатокутника	Дозволяє візуально визначити найвагоміші відхилення або переваги аналізованого продукту від порівняльного об'єкта	

Методи визначення конкурентоспроможності продукції та метод визначення рівня якості наведено в табл. 1.5 [2; 17].

Вибір методів за цією класифікаційною ознакою передбачає врахування специфіки автотранспортних послуг, де один метод може бути єдиним придатним для одних видів продукції і зовсім не придатним для інших.

Таблиця 1.5

Методи визначення конкурентоспроможності за способом визначення рівня якості

Назва методу	Опис методу	Переваги методу для автотранспортних підприємств
Об'єктивний	Передбачає визначення рівня якості лабораторним, або експериментальним шляхом на основі збору первинних даних	Дозволяє реально і об'єктивно визначити конкретні переваги та недоліки якісної складової
Кваліметричний	Даний метод передбачає інтерпретацію результатів первинного збору даних від групи респондентів для можливості їх математичного опрацювання	Дозволяє стандартизувати якісні дослідження та перевести їх результати у кількісний формат
Органолептичний	Метод передбачає співставлення суб'єктивних точок зору респондентів без використання вимірювальних приладів чи стандартизованих методик	Дозволяє детально вивчити бажання споживачів стосовно безпечності перевезення вантажу та своєчасності
Комплексний	Передбачає поєднання вищенаведених методів	Дозволяє проаналізувати автотранспортні послуги з точки зору технологічно складного продукту

Перелік методів оцінки конкурентоспроможності продукції, представлений у табл. 1.4-1.5, класифіковано за основними ознаками, визначеними на підставі аналізу наукових робіт українських та зарубіжних вчених, що займалися даною проблемою. Тому наведений перелік може змінюватися залежно від специфіки галузі, підприємства або виду продукції. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції залежно від стадії її підготовки представлені в табл. 1.6 [1; 10].

Таблиця 1.6

Методи визначення конкурентоспроможності залежно від стадії
готовності продукту

Назва методу	Опис методу	Переваги методу для автотранспортних підприємств
На стадії проектування	Передбачає порівняльний аналіз товару у процесі його розробки підприємств	Надає можливість випередити і усунути можливі загрози та недоліки послуг автотранспортних підприємств
На стадії виготовлення	Передбачає порівняльний аналіз товару на різних стадіях його виготовлення	Дозволяє визначити «ділянки недоліків» у процесі виробництва автомобіля, що забезпечить відповідність якості продукту цільовим показникам
На стадії реалізації	Передбачає порівняльний аналіз заходів стимулювання у процесі реалізації товару на різних стадіях його виготовлення	Дозволяє об'єктивно визначити роль складової технічних параметрів автомобіля та роль маркетингової складової у його конкурентоспроможності
На стадії експлуатації	Передбачає порівняльний аналіз експлуатації об'єкту аналізу та конкурентних товарів	Дозволяє порівняти ціну експлуатації та визначити слабкі/сильні сторони порівняно з конкурентами

Важливо зазначити, що викоистання будь-якого із даних методів має інтерпретуватись до такої форми звітності та показників, які підлягають об'єктивному порівнянню.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика ТОВ «Перша логістична компанія»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Перша Логістична Компанія» (ПЛК) є одним з лідерів у секторі залізничних перевезень зерна в Україні. Компанія володіє власним рухомим складом і надає повний спектр послуг у сфері залізничних перевезень в Україні, країнах СНД, Балтії, Західної Європи та Азії [25].

Основна стратегія ТОВ «Перша логістична компанія» – утримувати власний рухомий склад, нарощувати обсяги перевезень, надавати якісні послуги вантажоперевезень.

Наразі ТОВ «Перша логістична компанія» співпрацює з майже двома сотнями трейдерів. На 2023 рік загальний обсяг перевезених вантажів становить понад 35 мільйонів тонн. Підприємство співпрацює з великими міжнародними трейдерами, такими як ADM, Bunge, CHS, Louis Dreyfus, Glencore, Cargill та багатьма іншими.

ТОВ «Перша логістична компанія» спеціалізується на транспортуванні олійних та зернових культур: ячменю, ріпаку, сої, пшениці, кукурудзи та інших культур з усіх областей України. Для здійснення перевезень компанія використовує власні вагони та вагони Центру транспортної логістики ПАТ «Укрзалізниця» [25].

«Компанія має мережу представництв у всіх областях України та несе повну відповідальність за всі логістичні операції, що здійснюються спеціалістами ТОВ «Перша логістична компанія». ТОВ «Перша логістична компанія» входить до ТОП–3 перевізників зернових культур залізничним транспортом в Україні. Крім цього, транспортує інші види вантажів залізничним транспортом на

внутрішньому ринку України, а також у режимах експорту, імпорту, транзиту через сухопутні прикордонні переходи та морські порти» [25].

Послуги, що надає «ТОВ «Перша логістична компанія»:

1. Перевезення зернових та олійних культур. Комплексні рішення, оптимальні тарифні ставки та великий парк власних та орендованих вагонів.
2. Оперування власним рухомим складом клієнта. Забезпечення контролю всіх етапів переміщення та експлуатації рухомого складу клієнта. Проведення вчасних ремонтів, підвищення коефіцієнту обертання рухомого складу.
3. Відправки на експорт. Повний комплекс послуг митного представника: декларування та оформлення необхідної документації для безвідмовного та беззбиткового експортування вантажу.
4. Перевезення насипних вантажів. Надання відкритих і закритих вагонів, оформлення всієї необхідної документації, завантаження та вивантаження, сертифікація та інші додаткові послуги.
5. Перевезення наливних вантажів. Повний пакет послуг з перевезення продукції харчової, нафтової та хімічної промисловості. Ліцензія на перевезення небезпечних речовин.
6. Перевалка. Включає широкий спектр послуг з організації зберігання, охорони та перевалки з одного виду транспорту на інший.
7. Комплектація, оформлення та супровід тарних і тарноштучних вантажів. Комплексні послуги з комплектації, оформлення та супроводу негабаритних вантажів для перевезення по території України та експорту.
8. Організація переадресації вагонів. Повний документальний супровід та швидка переадресація вагонів у разі зміни особи отримувача, місця прибуття та форс-мажорних обставин.
9. Експедиторські послуги та транзит. Проведення експертизи, страхування та охорона вантажу, розробка оптимального маршруту, перевезення та інші послуги експедирування та транзиту територією України під ключ» [25].

«ТОВ «Перша логістична компанія» надає також інші види обслуговування: експортно–імпортні перевезення з оформленням повного пакета супровідних документів; транспортування наливних, насипних, тарних, негабаритних та інших вантажів, включаючи небезпечні; перевалкові роботи; транзитне проходження; експедирування; переадресування» [25].

«Для транспортування всіх типів вантажів ТОВ «Перша логістична компанія» у своєму розпорядженні має достатню кількість власних та орендованих вагонів різних модифікацій. Вибір різновиду і розрахунок кількості здійснюється відповідно до потреб замовника. Перевезення зернових і олійних культур — напрямок, що знаходиться під нашим пильним оком» [25].

«Вантажоперевезення здійснюються як всередині країни, так і застосовуються для транспортування експортних/імпортних товарів на території європейських, прибалтійських, азіатських країн і держав, що входять в СНД. У перелік таких послуг входить: завантаження розвантаження; переміщення від пункту відправлення до точки отримання; митне очищення; перевалка; опечатування і забезпечення безпеки; експедирування» [25].

«На постійній основі з ТОВ «Перша логістична компанія» співпрацює близько 200 партнерів. Для зручності й підвищення ефективності зворотного зв'язку в кожній області відкриті представництва» [25].

Після того, як країна–агресорка одноосібно припинила участь у зерновій угоді, Перша логістична компанія першою серед українських логістичних компаній почала доставляти зерно в порти великої Одеси. Звідки воно змогло рушити морем до світових покупців встановленим ЗСУ коридором, повертаючи валютну виручку до України та зміцнюючи національну економіку [25].

Крім того, у 2023 році, Перша логістична компанія збільшила перевезення інертних матеріалів, перевозячи понад 250 000 тонн в пікові місяці. Так підприємство забезпечувало постачання необхідних матеріалів для відбудови інфраструктури по всій Україні. Щоб розвивати цей напрямок, Перша логістична компанія продовжила інвестувати у виробництво українських вагонів та впродовж року отримала 100 нових одиниць рухомого

складу. Власний парк та розвинена залізнична інфраструктура дозволила перевозити матеріали по всіх регіонах України. Туди, де вони найбільше потрібні [25].

2.2. Аналіз виробничо–господарської діяльності КФ ТОВ «Перша логістична компанія»

Об'єктом дослідження в роботі виступає відокремлений підрозділ Київська філія Товариство з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія», яка розташована за адресою м. Київ, вул. Олесь Гончара, 25. Звіт про фінансовий стан та фінансові результати діяльності КФ ТОВ «Перша логістична компанія» наведено у додатках А-Г.

Ефективність використання трудових ресурсів у виробничому процесі значною мірою визначає обсяг виробництва продукції, її собівартість та якість. Тому оцінка ефективності використання трудових ресурсів є ваговою складовою системи комплексного економічного дослідження діяльності підприємства.

Основними показниками, що визначають рух персоналу, є коефіцієнт прийому персоналу, коефіцієнт вибуття персоналу, коефіцієнт плинності кадрів та коефіцієнт стабільності кадрів.

1. Коефіцієнт прийому працівників – це відношення кількості новоприйнятих працівників до середньооблікової чисельності штатних працівників основного виду діяльності.

2. Коефіцієнт вибуття персоналу – це відношення кількості працівників, які звільнилися з компанії, до кількості працівників на початок року.

3. Коефіцієнт плинності кадрів обчислюється як відношення чисельності працівників, які звільнилися за власним бажанням і за порушення трудової дисципліни, до середньої облікової кількості штатних працівників. Плинності кадрів слід приділяти особливу увагу, оскільки вона знижує продуктивність

праці в організації. Для того, щоб розробити заходи щодо захисту робочої сили, необхідно знати конкретні умови звільнення за власним бажанням.

4. Коефіцієнт сталості кадрів розраховується як відношення кількості працівників, які працювали протягом періоду, до середньооблікової кількості працівників.

Аналіз руху трудових ресурсів на підприємстві КФ ТОВ «Перша логістична компанія» наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз руху трудових ресурсів КФ ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт прийому працівників	0,07	0,05	0,03	-0,02	-0,02	71,43	60
Коефіцієнт вибуття працівників	0,03	0,011	0,008	-0,019	-0,003	36,7	72,7
Коефіцієнт плинності кадрів	0,02	0,01	0,009	-0,01	-0,001	50	90
Коефіцієнт сталості кадрів	1,02	1,02	1,06	0	0,04	100	103,9

Проведена оцінка показала, що у 2022 році порівняно з 2021 коефіцієнт прийому персоналу зменшився на 28,57 %, а у 2023 порівняно з 2022 зменшився на 40 %. Коефіцієнт вибуття працівників у 2022 році порівняно з 2021 зменшився на 63,3 %, а в 2023 порівняно з 2022 зменшився на 27,3 %. У 2022 році порівняно з 2021 коефіцієнт плинності кадрів зменшився на 50 %, а в 2022 порівняно з 2023 показник зменшився на 10 %. У 2022 році порівняно з 2021 коефіцієнт сталості кадрів не змінився, а в 2023 порівняно з 2022 показник збільшився на 3,9 %. Чим вище значення цього показника, тим колектив більш стабільний.

Продуктивність праці – це показник ефективності праці, який демонструє здатність працівників створювати певну кількість результатів за одиницю часу.

Продуктивність праці розраховується як відношення обсягу виробництва до кількості працівників.

Трудомісткість вказує на кількість праці, необхідної для виробництва одиниці продукції. Інтенсивність праці визначається як відношення кількості працівників до обсягу виробництва.

Фондоозброєність праці розраховується як співвідношення між середньорічною вартістю основних засобів та чисельністю працівників.

Зарплатомісткість продукції визначається як співвідношення між фондом оплати праці та обсягом виробленої продукції (послуг).

Аналіз ефективності використання персоналу КФ ТОВ «Перша логістична компанія» наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз ефективності використання персоналу КФ ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Обсяг виробленої продукції (послуг), тис. грн	59922	63553	65327	3631	1774
Чисельність працівників	1928	2006	2048	78	42
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	337542,50	341507,50	354028	3965	12520,5
Фонд оплати праці	93999	99226	94970	5228	-4256
Продуктивність праці	31,08	31,7	31,9	0,62	0,2
Трудомісткість Продукції	0,032	0,032	0,031	0	-0,001
Фондоозброєність праці	173,63	170,24	172,9	-3,39	2,66
Зарплатомісткість продукції	1,6	1,6	1,5	0	-0,1

У 2022 році порівняно з 2021 показник продуктивності праці зріс на 1,9 %, а в 2023 порівняно з 2022 – збільшився на 0,6 %. У 2022 році порівняно з 2021 трудомісткість не змінилася, а в 2023 порівняно з 2022 показник

зменшився на 3,1 %. У 2022 році фондоозброєність зменшилась на 1,96 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшилась на 1,6 %. У 2022 році зарплатомісткість порівняно з 2021 не змінилася, а в 2023 порівняно з 2022 зменшилась на 6,2 %.

Отже, визначення рівня продуктивності праці спонукає компанію застосовувати рекомендації щодо раціонального використання трудових ресурсів, щоб праця кожного працівника застосовувалася більш ефективно.

Аналіз основних засобів КФ ТОВ «Перша Логістична Компанія» показав, що у 2022 році порівняно з 2021 роком відбулося збільшення основних засобів підприємства, а у 2023 році порівняно з 2022 роком – зменшення. Знос основних засобів у 2022 році склав 202355 тис. грн, що на 3,99 % більше, ніж у 2021 році, а у 2023 році знос склав 225940 тис. грн, що на 11,93 % більше, ніж у 2022 році.

Оцінка показників стану основних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія» визначається наступними коефіцієнтами.

1. Коефіцієнт зносу характеризує частку вартості основних засобів, що була списана на собівартість продукції в попередніх періодах. Даний коефіцієнт визначається відношенням вартості зносу основного засобу до первісної вартості на початок року.

2. Індекс придатності розраховується як відношення залишкової вартості основного засобу до первісної вартості основного засобу на кінець року. Коефіцієнт придатності відображає, наскільки основні засоби придатні для використання в процесі господарської діяльності.

3. Коефіцієнт оновлення обчислюється як співвідношення між вартістю введених в експлуатацію основних засобів та вартістю основних засобів на кінець року. Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує рівень інтенсивності введення в експлуатацію нових основних засобів.

4. Коефіцієнт вибуття визначається як відношення вартості вибутих основних засобів до вартості основних засобів на початок року.

Зведені розраховані показники оцінки основних виробничих фондів ТОВ «Перша логістична компанія» за 2021–2023 рр. занесемо в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Показники основних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,579	0,593	0,659	0,014	0,066	102,42	111,13
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,429	0,411	0,381	-0,018	-0,03	95,8	92,7
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,024	0,027	0,022	0,003	-0,005	112,5	81,48
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,011	0,013	0,006	0,002	-0,007	118,18	46,15

Проведений аналіз показників основних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що у 2022 порівняно з 2021 коефіцієнт зносу основних засобів зріс на 2,42 %, а в 2023 в порівнянні з 2022 збільшився на 11,13 %. У 2022 порівняно з 2021 коефіцієнт придатності основних засобів зменшився на 4,2 %, а в 2023 порівняно з 2022 зменшився на 7,3 %. Коефіцієнт оновлення основних засобів у 2022 році порівняно з 2021 збільшився на 12,5 %, а в 2023 порівняно з 2022 зменшився на 18,52 %. У 2021 році порівняно з 2022 коефіцієнт вибуття збільшився на 18,18 %, а в 2023 порівняно з 2022 зменшився на 53,85 %.

Основними показниками ефективності використання основних засобів є фондоддача, фондомісткість та фондоозброєність.

1. Фондоддача – це співвідношення між вартістю реалізованої продукції (послуг) та середньорічною первісною вартістю основних засобів. Фондоддача показує сукупну віддачу від використання кожної витраченої на основні засоби гривні, тобто ефективність інвестування цих коштів.

2. Фондомісткість продукції є зворотним показником до фондівіддачі. Показує частку вартості основних засобів, що припадає на кожен гривню виробленої продукції.

3. Фондоозброєність праці характеризує ступінь технічної оснащеності праці. Фондоозброєність визначається як співвідношення між вартістю основних фондів і чисельністю працівників.

4. Рентабельність основних засобів відображає частку прибутку компанії, отриманого за рік на вартість основних засобів.

Аналіз показників використання основних засобів підприємства представлено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз показників використання основних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Обсяг виробленої продукції (послуг), тис. грн	59922	63553	65327	3631	1774	106,06	102,8
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	337542,50	341507,50	354028	3965	12520,5	101,18	103,7
Середня кількість працівників	1896	1968	1928	72	-40	103,8	97,9
Чистий прибуток	538671	570445	601960	31774	31515	105,9	105,5
Фондовіддача	0,18	0,19	0,18	0,01	-0,01	105,6	94,7
Фондомісткість	5,6	5,4	5,4	-0,2	0	96,4	100
Фондоозброєність	178	173,5	183,6	-4,5	10,1	97,5	105,8
Рентабельність основних засобів	1,6	1,7	1,7	0,1	0	106,3	100

Проведений аналіз показників використання основних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що фондівіддача у 2022 році порівняно з 2021 роком зросла на 5,6 %, а в 2023 порівняно з 2022 зменшилась на 5,3 %. У 2022 порівняно з 2021 фондомісткість зменшилась на 5,6 %, а в

2023 порівняно з 2022 залишилася без змін. У 2022 році порівняно з 2021 фондоозброєність зменшилась на 2,5 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшилася на 5,8 %. У 2022 порівняно з 2021 показник рентабельності основних засобів збільшився на 6,3 %, а в 2023 порівняно з 2022 роком не змінювалася.

Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства у 2021–2023 роках, збільшення забезпечення підприємства основними засобами.

Ключовими показниками ефективності використання оборотних активів є: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт завантаження оборотного капіталу, коефіцієнт тривалості обороту оборотного капіталу та рентабельність оборотного капіталу.

1. Коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту всього капіталу організації. Розраховується як співвідношення між обсягом виробленої продукції та залишком оборотних активів.

2. Коефіцієнт завантаження оборотних коштів є зворотним до коефіцієнта оборотності і визначається як відношення залишку оборотного капіталу до обсягу виробленої продукції.

3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів розраховується як відношення кількості днів у періоді до залишку оборотних активів.

4. Рентабельність оборотного капіталу являє собою відношення прибутку від реалізації продукції до середнього залишку оборотного капіталу.

Отримані результати розрахунків зведемо у табл. 2.5.

Проведений аналіз ефективності використання оборотних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія» засвідчив, що коефіцієнт оборотності активів у 2022 порівняно з 2021 збільшився на 0,07, а в 2023 порівняно з 2022 зменшився на 0,12. У 2022 році порівняно з 2021 коефіцієнт завантаження зменшився на 0,12, а в 2023 порівняно з 2022 зріс на 0,03. Він показує участь оборотних активів у кожній гривні реалізованих послуг.

Аналіз ефективності використання оборотних засобів КФ ТОВ «Перша
логістична компанія», тис. грн

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Вартість оборотних активів на початок року	271076	285561	290356	14485	4795
Вартість оборотних активів на кінець року	285561	290356	327483	4795	37127
Середньорічна вартість оборотних активів	278317,50	287957,50	308918,50	9640	20961
Чистий прибуток	42947	56007	37229	13060	-18778
Обсяг виробленої продукції	538671	570445	601960	31744	31515
Коефіцієнт оборотності	1,89	1,96	1,84	0,07	-0,12
Коефіцієнт завантаження	0,53	0,51	0,54	-0,02	0,03
Тривалість обороту	190,5	183,7	195,7	-6,8	12
Рентабельність оборотних активів	0,15	0,19	0,12	0,04	-0,07

У 2022 порівняно з 2021 коефіцієнт тривалості обороту оборотних засобів зріс на 6,8, а в 2023 порівняно з 2022 збільшився на 12. У 2022 році порівняно з 2021 показник рентабельності оборотних активів збільшився на 0,04, а в 2023 порівняно з 2022 скоротився на 0,07, що свідчить, що за підсумками останнього року підприємство має не дуже позитивні показники, працювало не досить ефективно.

2.3. Оцінка ефективності господарської діяльності КФ ТОВ «Перша логістична компанія»

Рівень ефективності комерційної діяльності будь-якої компанії визначається фінансовими результатами, отриманими в результаті цієї діяльності. Цими результатами можуть бути як прибутки, так і витрати.

Позитивний фінансовий результат діяльності підприємства характеризується відносними та абсолютними показниками – сумою одержаного прибутку та рівнем рентабельності.

Прибутковість підприємства визначається двома показниками: прибутком і рентабельністю.

Прибуток – це частина чистого доходу (виручки), створеного в процесі виробництва товарів або послуг і реалізованого у сфері обігу, яку отримують безпосередньо підприємства. Лише після реалізації товарів чистий дохід приймає форми прибутку.

Аналіз фінансових результатів КФ ТОВ «Перша логістична компанія» показано в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз фінансових результатів КФ ТОВ «Перша логістична компанія»,
тис. грн

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/	2023/
				2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції	538671	570445	601960	31774	31515
Собівартість реалізованої продукції	442820	468131	522558	25311	54427
Валовий прибуток	95852	102315	79403	6463	-22912
Інші операційні доходи	21341	18139	43944	-3202	22603
Адміністративні витрати	21364	22034	23684	670	1650
Витрати на збут	13092	10973	12175	-2119	1202
Інші операційні витрати	33258	25215	58727	-8043	33512
Фінансовий результат від операційної діяльності	49481	62234	28763	12753	-33471
Інші доходи	15637	16094	86939	457	70845
Інші витрати	16149	13658	54442	-2491	38084
Прибуток	42933	56007	37229	13074	-18778

Чистий дохід від реалізації продукції у 2022 порівняно з 2021 збільшився на 5,9 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшився на 5,5 %. Собівартість реалізованої продукції у 2022 порівняно з 2021 збільшилась на 5,7 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшилась на 11,63 %. Валовий прибуток у 2022 порівняно з 2021 збільшився на 6,7 %, а в 2023 р. порівняно з 2022 зменшився на 22,4 %. Інші операційні доходи у 2022 порівняно з 2021 зменшились на 15,1 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшились на 142,3 %.

Адміністративні витрати у 2022 порівняно з 2021 збільшились на 3,1 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшились на 7,5 %. Витрати на збут у 2022 порівняно з 2021 зменшились на 16,2 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшились на 10,9 %. Інші операційні витрати у 2022 порівняно з 2021 зменшились на 24,2 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшились на 132,9 %.

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2022 порівняно з 2021 збільшився на 25,8 %, а в 2023 порівняно з 2022 зменшився на 53,8 %. Інші доходи у 2022 порівняно з 2021 збільшились на 2,9 %, а в 2023 порівняно з 2022 – 440,2 %. Інші витрати у 2022 порівняно з 2021 зменшились на 15,4 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшились на 298,6 %. Чистий фінансовий результат: прибуток у 2022 порівняно з 2021 збільшився на 30,5 %, а в 2023 порівняно з 2022 зменшився на 33,5 %.

Аналіз динаміки витрат підприємства наведено у табл. 2.7.

Аналіз витрат та собівартості показав, що у 2022 році порівняно з 2021 матеріальні затрати збільшились на 31964 тис. грн, а в 2023 порівняно з 2022 збільшились на 78387 тис. грн. Виплати на оплату праці у 2022 році порівняно з 2021 збільшились на 5228 тис. грн, а в 2023 порівняно з 2022 зменшились на 4256 тис. грн. Амортизація у 2022 порівняно з 2021 збільшилась на 13,4 %, а в 2023 порівняно з 2022 – на 5,7 %. Інші операційні витрати у 2022 порівняно з 2021 зменшились на 17,7 %, а в 2023 порівняно з 2022 збільшились на 43,2 %.

Показники прибутковості допомагають визначити ефективність інвестицій в компанію та раціональність їх використання. Аналіз рентабельності важливий для виявлення резервів підвищення ефективності

діяльності компанії. Рентабельність характеризує рівень віддачі від витрат і використання засобів виробництва.

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки витрат КФ ТОВ «Перша логістична компанія», тис. грн

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Матеріальні затрати	252442	284406	362793	31964	78387
Виплати на оплату праці	93998	99226	94970	5228	-4256
Відрахування на соціальні заходи	30805	32805	30926	2000	-1879
Амортизація	7714	8744	9245	1030	501
Інші операційні витрати	74175	61074	87436	-12471	25732
Всього	459130	486251	585366	-	-

Проведемо аналіз рентабельності КФ ТОВ «Перша Логістична Компанія» на основі наступних показників:

1. Коефіцієнт рентабельності активів характеризує рівень прибутку, що створюється усіма активами підприємства, що використовуються в його діяльності згідно з балансом. Цей показник розраховується як відношення чистого фінансового результату до середньої вартості активів, помножене на 100%.

2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу визначає рівень прибутковості власного капіталу. Розраховується як відношення чистого доходу до середньої вартості власного капіталу, помножене на 100.

3. Рентабельність продукції можна розрахувати як відношення прибутку до обсягу реалізованої продукції. Саме так цей показник використовується в зарубіжній практиці.

2. Коефіцієнт рентабельності діяльності визначається як відношення чистого прибутку до операційних витрат. Зростання цього показника свідчить

про підвищення ефективності господарської діяльності компанії, а зменшення - навпаки.

Обраховані основні показники рентабельності КФ ТОВ «Перша логістична компанія» зводимо до табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз рентабельності КФ ТОВ «Перша логістична компанія», тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/	2023/
				2021	2022
Чистий фінансовий результат	42946	56006	37228	13060	-18778
Середня сума активів балансу	424890	432784,5	450435,5	7894,5	17651
Середня сума власного капіталу	303795	312516	305781,5	8721	-6734,5
Прибуток від реалізації продукції	538670	570444	601959	31774	31515
Собівартість реалізованої продукції	442819	468130	522557	25311	54427
Операційні витрати	33257	25214	58726	-8043	33512
Середньорічна вартість ОЗ	337542,5	341507,5	354028	3965	12520,5
Середньорічна вартість ОбЗ	278317,5	287957,5	308918,5	9640	20961
Коефіцієнт рентабельності активів	10,1	12,9	8,3	2,8	-4,6
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	14,1	17,9	12,2	3,8	-5,7
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	9,69	11,96	7,12	2,27	-4,84
Рентабельність діяльності	129,1	222,1	63,4	93	-158,7

Коефіцієнт рентабельності активів за останні роки зменшився, що свідчить про зменшення рівня прибутку, який генерується всіма активами компанії, що знаходяться в користуванні згідно з балансом.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу зменшився у 2023 році порівняно з 2022 роком, що свідчить про зниження рівня прибутковості власного капіталу, що свідчить про зниження зацікавленості наявних та

потенційних власників та акціонерів та інвестиційної привабливості компанії. Рентабельність продукції збільшилася на 23,4% та зменшилася на 40,5% у 2023 році порівняно з 2022 роком. Коефіцієнт операційної рентабельності збільшився на 72% та зменшився на 71,5% у 2023 році порівняно з 2022 роком, що свідчить про зниження ефективності комерційної діяльності компанії

2.4. Напрями підвищення конкурентоспроможності транспортного підприємства

Для визначення напрямів забезпечення конкурентоспроможності транспортного підприємства доцільно провести SWOT-аналіз, який надає можливість провести комплексне вивчення внутрішнього і зовнішнього стану підприємства.

SWOT-аналіз КФ ТОВ «Перша логістична компанія» у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

SWOT-аналіз КФ ТОВ «Перша логістична компанія»

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
Наявність власного рухомого залізничного парку	Не достатньо розвинена агентська мережа по всьому світу
Накопичений досвід роботи на ринку транспортних послуг	Труднощі в організації збуту транспортних послуг
Давні і налагоджені зв'язки із залізницею	Ризики транспортування вантажу
Висока якість послуг, що відповідає європейському рівню	Залежність від послуг інших організацій
Співпраця з найбільшими агротредерами країни	Відсутність джерел фінансування
Найбільш вигідні ставки на ринку	Нестача оборотних коштів
Забезпеченість підприємства всіма необхідними комунікаціями	
Індивідуальний підхід до кожного замовника	
Оперативність і якість у виконанні замовлень	
Оптимальний транзитний час доставки вантажів	
Зовнішні сприятливі можливості	Зовнішні погрози підприємству
Зростаючий попит на залізничні послуги в Україні, країнах СНД і у світі	Військовий стан у країні

1	2
Зручний та доступний вид транспортування в Україні в умовах військового стану	Несприятливий інвестиційний клімат в Україні
Сформований іміджі репутація ТОВ «Перша логістична компанія» у партнерів та замовників продукції	Нестабільна політична ситуація
Позитивні контакти з вітчизняними та європейськими транспортними підприємствами	Зміна податкового законодавства і знецінення гривні
Бажання закордонних партнерів співпрацювати з підприємством	Зниження загальної платоспроможності споживачів
Вихід на міжнародний ринок транспортних послуг	Велика кількість сильних конкурентів
	Загроза появи нових іноземних конкурентів

Аналіз складових конкурентоспроможності підприємства є важливим не тільки для забезпечення, але й для покращення конкурентних позицій підприємства. Дослідження складових конкурентоспроможності підприємства надає можливість всебічної та повної розробки заходів щодо створення та підтримки економічної безпеки, адаптації, ефективного розвитку та функціонування транспортних підприємств в реальних умовах.

Конкурентоспроможність підприємства є складною та багатогранною економічною категорією, яка визначається як система, що складається з конкретного набору організаційних та економічних складових, має визначені умови функціонування та певні критерії оптимізації на кожному етапі свого розвитку. Тому забезпечення та підвищення конкурентоспроможності підприємства потребує, зокрема, розподілу складових конкурентоспроможності та підтримання кожної з них у належному стані (рис. 2.1).

Визначені складові та компоненти конкурентоспроможності транспортного підприємства дозволяють сформулювати програму підвищення конкурентоспроможності транспортного підприємства шляхом виокремлення заходів координації людських і матеріальних ресурсів для досягнення результатів програми щодо осягу та складу робіт, часу, витрат, якості, цільової конкурентоспроможності та задоволеності учасників програми (рис. 2.2).

Рис. 2.1. Система забезпечення конкурентоспроможності транспортного підприємства [26]

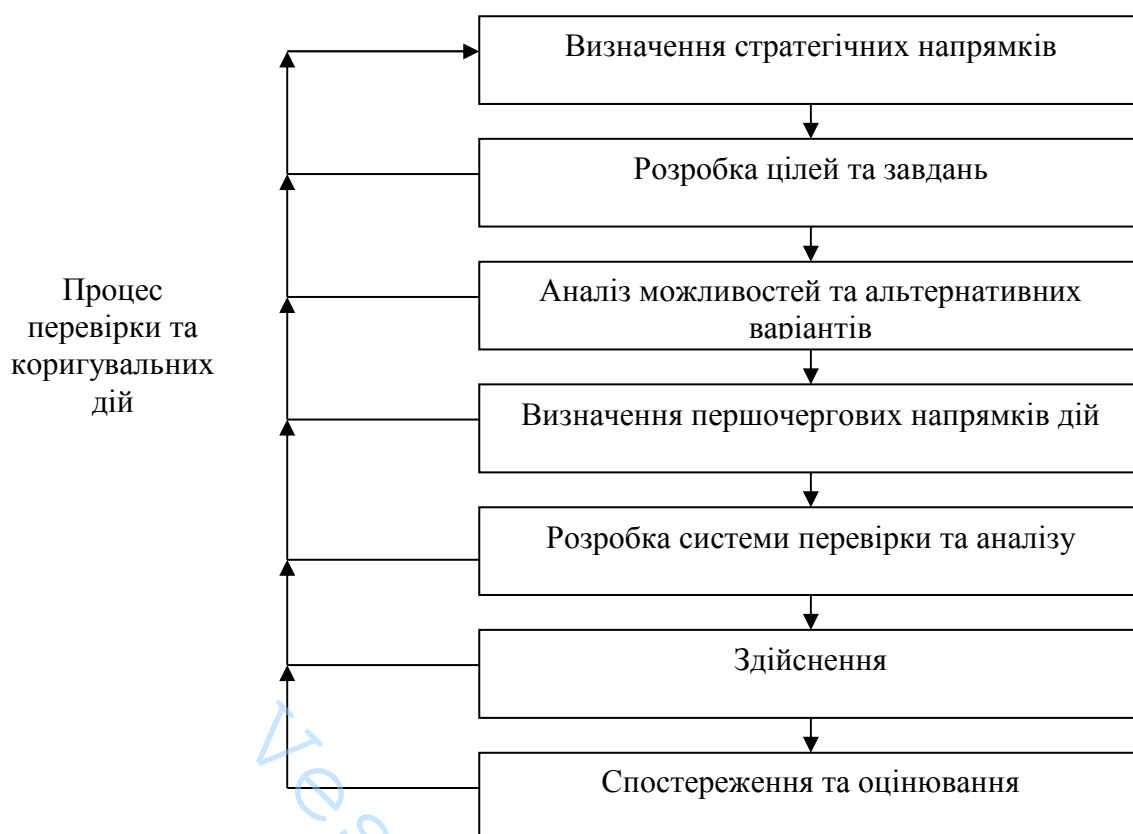

Рис. 2.2. Процес розробки та виконання програми підвищення конкурентоспроможності

Успішність реалізації проекту підвищення конкурентоспроможності вимірюється загальною кількістю критеріїв, встановлених відповідно до розробки, а саме: час виконання програми, витрати та бюджет програми, якість роботи та визначення вимог до результатів, задоволеність замовника.

Програми підвищення конкурентоспроможності транспортного сектору як інструмент удосконалення складної соціально-технічної системи мають такі характеристики: цільова спрямованість і складність мети; неоднозначність і невизначеність транспортного середовища; складна організаційна структура (залучення багатьох виконавців та організація їхньої співпраці); складна динаміка роботи, а іноді й складні умови та терміни реалізації; значні ризики успішної реалізації.

Основними елементами, що забезпечують успішну розробку та реалізацію програми підвищення конкурентоспроможності підприємств, є:

1. Вище керівництво має бути повністю віддане програмі.

2. Методи та засоби збільшення конкурентоспроможності повинні відповідати ситуації та виявленим потребам.

3. Необхідно створити ефективну організаційну структуру під керівництвом директора, відповідального за вище керівництво програми.

4. На всіх рівнях підприємства повинно бути повне розуміння цілей і завдань програми на всіх рівнях організації.

5. Існує чітка потреба у вільному потоці інформації між різними підрозділами підприємства.

6. Програма повинна супроводжуватися практичними і простими інструментами для вимірювання та аналізу результатів, а також консультаційною підтримкою.

7. Аналіз, моніторинг та забезпечення зворотного зв'язку повинні давати можливість швидко визначити отримані результати, а також виявити проблеми, що виникли під час впровадження, та підґрунтя для подальших удосконалень.

Для досягнення позитивного результату керівництво підприємства повинно гарантувати максимальне задоволення потреб клієнтів при мінімізації витрат на впровадження.

ВИСНОВКИ

Великою мірою конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю проектувати себе в поточних умовах, проектувати, виробляти та продавати продукцію, яка є більш привабливою для споживачів, ніж продукція конкурентів за ціновими та неціновими характеристиками. З іншого боку, конкурентоспроможна компанія – це, як правило, та, яка може залишатися прибутковою протягом тривалого часу в умовах ринкової економіки.

Залежно від галузі, фактори, які впливають на конкурентоспроможність, поділяються на наукові та технічні, організаційні та економічні, соціально-економічні та політичні. Залежно від характеру дії чинники, які впливають на конкурентоспроможність, діляться на загальні, специфічні та індивідуальні. За тривалістю дії вони поділяються на постійні та тимчасові. За ступенем корисності фактори впливу на конкурентоспроможність поділяються на стимулюючі та дестимулюючі.

Під критерієм конкурентоспроможності товару розуміють якісну та/або кількісну характеристику товару, яка є основою для оцінки його конкурентоспроможності.

Успіх будь-якого підприємства залежить від рівня конкурентоспроможності продукції, яку воно пропонує споживачам. Оцінка конкурентоспроможності товарів – це визначення їх рівня, який дає відносну характеристику здатності товару задовольняти потреби певного ринку в конкретний період часу порівняно з товарами конкурентів.

Для визначення конкурентоспроможності товару використовуються певні принципи її оцінки - основні вихідні положення, дотримання яких дозволяє підвищити точність оцінки, врахувати інтереси учасників ринку та уніфікувати процедуру, що складає зміст процедури оцінки.

Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності підприємства визначає розподіл їх на окремі групи за певною ознакою. Частіше за усе, такою

ознакою є спосіб представлення результатів оцінки, відповідно до якого виокремлюють матричні, графічні, розрахункові та комбіновані методи.

Об'єктом дослідження в роботі виступає Київська філія Товариства з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія», яка є одним з лідерів у секторі залізничних перевезень зерна в Україні. Компанія володіє власним рухомим складом і надає повний спектр послуг у сфері залізничних перевезень в Україні, країнах СНД, Балтії, Західної Європи та Азії

Проведена оцінка ефективності використання основних засобів підприємства свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів у 2021–2022 роках, зростання забезпечення підприємства основними засобами.

Проведене дослідження ефективності використання оборотних засобів КФ ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що коефіцієнт оборотності активів, рентабельність оборотних активів у 2022 році збільшилися, а в 2023 році зменшилися, проте коефіцієнт завантаження та коефіцієнт тривалості обороту оборотних засобів у 2023 році, порівняно з 2022 роком зменшилися, що зазначає, що за результатами останнього року компанія має не досить позитивні показники, а отже, працювало не достатньо ефективно.

Дохід від реалізації продукції, валовий прибуток у 2022 порівняно з 2021 збільшилися, а в 2023 порівняно з 2022 збільшилися. Собівартість реалізованої продукції за останні три роки зростає.

Коефіцієнт рентабельності активів зменшується протягом останніх років, що зазначає зменшення рівня прибутковості, що створюється активами підприємства, які перебувають у його використанні.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу зменшується у 2023 році порівняно з 2022 роком, що зазначає скорочення рівня прибутковості власного капіталу, свідчить про зниження інтересу для існуючих і потенційних власників та акціонерів, а також інвестиційної привабливості підприємства.

Дослідження забезпечення конкурентоспроможності транспортного підприємства пропонується розглядати як комплексну систему забезпечення

конкурентоспроможності компанії, що складається із функціональної системи, цільової системи та системи забезпечення, яка містить певний набір організаційно-економічних складових, які впливають на економічно-організаційні параметри системи управління підприємством з ціллю забезпечення конкурентоспроможності та досягнення конкурентних переваг.

Визначені складові та компоненти конкурентоспроможності транспортного підприємства дозволять сформувавши програму підвищення конкурентоспроможності транспортного підприємства шляхом виділення заходів з координації людських і матеріальних ресурсів для досягнення результатів програми за складом і обсягом робіт, витратами, часом, якістю, цільовим показником конкурентоспроможності та задоволеністю учасників програми.

Veselyi D.O.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко М. М., Чолак А. В. Значення інноваційно–інвестиційного розвитку для підвищення іміджу транспортного підприємства. *Причорноморські економічні студії: наук. журнал*. 2020. Вип. 59–1. С. 86–91
URL: http://bses.in.ua/journals/2020/59_1_2020/16.pdf (дата звернення: 28.05.2024).
2. Ареф'єва О., Годун В. Стратегізація підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку транспортних послуг. *Економіка та суспільство*. 2023. №55 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-113> (дата звернення: 20.05.2024).
3. Ареф'єва О.В. Крос–культурний менеджмент як детермінанта формування конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. Вип. 20 (1). С. 19–22.
4. Ареф'єва О.В. Компетентнісно–функціональний підхід в інноваційному управлінні конкурентоспроможністю авіапідприємств в умовах економіки знань. *Стійкий розвиток підприємств у міжнародному економічному просторі: монографія / за ред. Ареф'євої О.В. К.: ФОП Маслаков, 2023. С. 7–17.*
5. Ареф'єва О., Сімкова Т., Жураківський В. Стратегічний розвиток авіатранспортних підприємств в конкурентних умовах. *Економіка та суспільство*. 2022. №44 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-101> (дата звернення: 22.05.2024)
6. Ареф'єва О.В., Побережна З.М. Стратегічне управління інноваційністю бізнес–процесів підприємства на конкурентних ринках. *Бізнес–Інформ*. 2019. №11. С.108–116.
7. Ареф'єва О.В., Мягких І. М., Коваленко Н. Ю., Жам О. Ю., Попова Г. Ю. Механізм управління процесом забезпечення

конкурентоспроможності підприємства в умовах інформатизації економічних процесів. *Фінансово–кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 1. С. 302–310.

8. Білявський В. М. Оптимізація процесу управління як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2021. №42. С. 30–38. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2021-42-5> (дата звернення: 22.05.2024)

9. Бойко В., Зарічний М. Інструменти підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. №54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-39> (дата звернення: 24.05.2024).

10. Богацька Н. М. Сучасні методики оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Молодий вчений*. 2022. № 4. С. 599–603.

11. Герасимова В. О., Резанов Е. О. Конкурентоспроможність підприємства: сутність та фактори впливу в сучасних умовах. *Економічний простір*. 2020. №154. С. 93–97.

12. Головчук Ю. О., Пчелянська Г. О. Особливості формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі парадигми інноваційного розвитку. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 66–70. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.3.66](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.3.66) (дата звернення: 26.05.2024)

13. Гринько Т. В., Лісовець А. М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства в нових економічних умовах. *Innovations and prospects of world science : Proceedings of VI international scientific and practical conference (February 2-4, 2022)*. Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022. P. 883. (дата звернення: 29.05.2024)

14. Гужавіна І. В., Раздорожна Д. Д. Механізм підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2021. №1. С. 35. DOI: [10.31673/2415-8089.2021.015155](https://doi.org/10.31673/2415-8089.2021.015155) (дата звернення: 29.05.2024)

15. Ємцев В. І. Активізація інноваційної діяльності як шлях до підвищення конкурентоспроможності підприємства. *The Scientific Heritage*, 2020. №55–6. С. 31–34. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/36610> (дата звернення: 26.05.2024)

16. Ігнатенко М. М., Адамчик О. О. Підвищення конкурентоспроможності підприємств сільського зеленого туризму на засадах брендингу та маркетингових стратегій. *Агросвіт*. 2020. №11. С. 50–57.

17. Котельникова Ю. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації. *Innovation and Sustainability*. 2022. №4. С. 101–108. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.101.108> (дата звернення: 18.05.2024).

18. Кравчик Ю. В. Планування зовнішньоекономічної діяльності як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства на світовому ринку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. №4. С. 78-83.

19. Маковоз О. С. Формування системи управління економічним потенціалом як стратегія підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. №4. С.98-105 URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct39-32> (дата звернення: 30.05.2024).

20. Маковоз О. С., Маковоз О. С., Крайня Д. Р., Обуховський О. В., Обуховський А. В. Фактори інвестиційної стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. Вип. 5 (32). С. 70-75. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/32_2021/12.pdf, (дата звернення 30.05.2024).

21. Максюта М. С., Дяченко Т. О. Особливості управління конкурентоспроможністю на транспортних підприємствах. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 59-1. С. 64-75 (дата звернення 30.05.2024).

22. Мартиненко І. С., Федотова І.В. Роль маркетингу у підвищенні конкурентоспроможності автотранспортного підприємства. *Проблеми розвитку економіки підприємства: погляд молоді* : матеріали XVI Міжнар. наук. конф. здобувачів вищ. освіти, 10 берез. 2023. Харків, 2023. С. 277–278. URL:

<https://dSPACE.khadi.kharkov.ua/handle/123456789/17150> (дата звернення 21.05.2024).

23. Мороз Л.І., Адельшінова О.Р. Шляхи підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації URL: http://vlp.com.ua/files/23_27.pdf (дата звернення: 27.05.2024).

24. Нестеренко С. А., Ковганко А. А. Інноваційна активність як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства. Матеріали 1 Міжнародної науково-практичної конференції *Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення* (5 листопада 2020 р.). Київ: ТОВ «ЦП КОМПРИНТ», 2020. С. 79-81.

25. Офіційний сайт ТОВ «Перша логістична компанія» URL: <https://1lk.com.ua> (дата звернення: 22.05.2024).

26. Сімкова Т.О., Зозуля І.М. Система забезпечення конкурентоспроможності транспортних підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2019. №27. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/27-2019> (дата звернення: 26.05.2024)

27. Сімкова Т.О., Кирильченко М.Б. Оцінка конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства та шляхи її підвищення. Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference *Science and education: problems, prospects and innovations*. Kyoto, Japan 26-28 May 2021. P. 425-430. (дата звернення: 19.05.2024).

28. Шевчук Н. А., Сербін О. Аналіз шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. №25. С. 84–89. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/45972> (дата звернення: 21.05.2024).

29. Шишковський, С., Одінцова, О. Сучасні методи підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. №44. С.112-119. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-110> (дата звернення: 24.05.2024).

30. Шульга М. О. Розроблення напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2020. №12. С. 135-141. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/12.23> (дата звернення: 26.05.2024)

31. Якубенко Ю., Польова Н. Інструментарій підвищення конкурентоспроможності підприємств засобами маркетингових комунікацій. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 1. С. 266-272. URL : <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/8073> (дата звернення: 29.05.2024).

32. Arefieva, O., Poberezhna, Z., Petrovska, S., Arefiev, S., & Kopcha, Y. (2024). Devising approaches to modeling enterprise business processes under conditions of modern digital technologies. *Eastern–European Journal of Enterprise Technologies*. 125-139. (дата звернення: 29.05.2024)

33. Arefieva, O., Poberezhna, Z., Piletska, S., Arefiev, S., & Kwilinski, A. (2024). Motivational management of enterprise innovation development in the context of limited resources and environmental influences. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 477, p. 00012). EDP Sciences.

34. Arefieva, O. V., Kovalenko, N. V., & Andriienko, M. M. (2022). Strategic management of enterprise value in the conditions of innovative development. *Economic Bulletin of the National Mining University scientific journal*, 80(80), 130–136.

35. Arefieva O., Simkova T., Hrinevych V. Change management in the context of strategic development of transport enterprises. *Economics, management and administration in the coordinates of sustainable development*. Riga; Latvia; "Baltija Publishing" 2021. P. 693-706.

36. Kolesnyk, M., Arefieva, O., Onopriienko, D., Kovalenko, Y., Ostapenko, T., & Hrashchenko, I. (2023). Current issues of innovative development and evolution of the circular economy at the regional scale. *Chapters of Monographs*, 160–183.